گاگەش ئەم دەفتەرەی تایپ کردۆتەوە

هۆنراوە

چەپکێک لە هۆنراوەکانی
مامۆستا هەژار

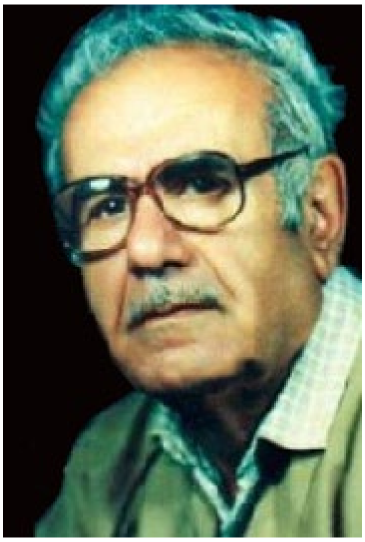

www.gagesh.com
کەریم دانشیار

هەر کوردم

به دەربەدەری یان لە ماڵی خۆم
لە خاکی عەرەب ، لە ئێران و ڕۆم
کۆک و پۆشتە بم، ڕووت و ڕەجاڵ بم
کۆشکم دە قات بێ، وێرانە ماڵ بم
ئازا و ڕزگار بم، شادان و خەندان
یان زنجیر لە مل لە سووچی زیندان
ساغ بم جحێڵ بم، بگرم گوێ سوانان
یان زار و نزار لە نەخۆشخانان
دانیشم لە سەر تەختی خونکاری
یان لە کۆلانان بکەم هەژاری
کوردم و لە ڕێی کورد و کوردستان
سەر لە پێناوم و گیان لەسەر دەستان
بە کوردی دەژیم، بە کوردی دەمرم
بە کوردی دەیدەم وەرامی قەبرم
بە کوردی دیسان زیندوو دەبمەوە
لەو دنیاش بۆ کورد تێ هەڵدەچمەوە

***

نامرادێک

لاوەکان، گەورە کچان، نازداران
دلبەران، دڵتەڕەکان، دڵداران
دە مەڕۆن تاوێ بمێنن لێرە
فاتحاییێکی بخوێنن خێرە
لە نێو ئەم گۆڕە هەژار نێژراوە
زۆر لە ڕێی ئێوە جەفای کێشاوە
ژینی خۆی کرد بە فیدای خۆشیی کورد
لە ڕێی ئازادی بە ناکامی مرد
تۆ خودا کاتێ کە ئازادیو سەند
ڕەگەزی خوێنمژەکانو هەڵقەند
کیژ و کوڕ هەرچی بە لاما لادا
پێم بڵێ و پایێ بە قەبرم دادا
ئەی هەژار بەسیەتی مردن هەستە
موژدە بێ مەوتەنەکەت سەربەستە

***

سوێندێکی گەورە 1954

لە خەو ڕاپەڕن چی کرێکارە
مەچنە کار ئەمڕۆ یەکی ئەیارە
خەبەر بنێرن بۆ نزی و دوور
کۆ وەبن، هەڵکەن ئالایەکی سوور
ئاسنگەرێ بێ کوتکی لەسەر شان
ڕەنجبەرێ خۆی و داسێکی دەم پان
لە دەوری ئالا سروودی جێژن
بە ئاهەنگی بەرز تێکڕا ببێژن :

***

ئەی سەرمایەدار پیسی پارە زۆر
سپی لەش، دڵڕەش، زگزلی خوێنخۆر
تەمبەڵ ، تەوەزەل، ترسنۆک ، خوێڕی
بانبانکی نوستووی سەر کۆمای زێڕی
تاکەی تا کەنگێ دەکوژی ، دەبڕی !
ئێمە بەو پارەت دەفرۆشی ، دەکڕی !
چۆن من شەو و ڕۆژ ئارەق بڕێژم
قەت تامی چەوری و شیرنی نەچێژم !
چۆن گەنم چێن بم ، شک نەبەم نانێ
چ دینێک ئەمە بە ڕاست دەزانێ !
دەسکاری من بێ کۆشک و سەرسەرات
کەچی جێ خەوێ لە من ببێ قات !
حەریری بەرتان من چنیم ڕستم
ئێوەم پۆشتە کرد هەر خۆمم چنیم !
تاکەی دارتاش بم بێ دەرک و کورسی
جۆلا و جوتێر بم بێ دەرپێ وبرسی ؟

تاکەی فرمێسکی ژن و مندالْم
ئارەقی ڕژتووی ڕەنجی چەند سالْم
دەدەی بە ئارەق خۆت سەرخۆش دەکەی !
من نەخۆش دەکەی خۆت بێهۆش دەکەی !
ئەی زالْم دنیا بە پێچ و دەورە
بلەرزە و ببیە ئەم سوێندە گەروە :

***

سوێندم بە یەکەم جەژنەکەی ئەیار
سوێندم بە هێزی چینی کرێکار
سوێندم بە چرچ و لۆچی ناوچاوم
دەستی قەلْشاوم، لاقی سوواوم
سوێندم بەو باسکە کوتک دەوەشێنێ
سوێندم بەو پشتەی کۆلْ دەڕفێنێ
بە گاسن، بە داس ، بە شانی بە قوڕ
بە پەستەکی کۆن ، بە چۆغەلْەی شڕ
سوێندم بە ڕەنگی زەردی بێ نانان
سوێندم بە نووستوی شەو لە کۆلاّنان

***

بە شۆڕشگێری ئۆکتۆبری مەزن
پالْەوانانی هەرگیز نابەزن
پارێزگارانی ستالینگراد
گیانفیدایانی سۆڤیاتی ئازاد
سوێندم بە لاوی کۆریا، بە چین
بە زەبر و زەنگی لاوانی ڤێتمین
بەو توونسیانەی لەبەندا ڕزاو
سوێندم بە زەنگی، بە ڕمبی ماوماو

بەو خوێنەی پردی بەغدای کرد ڕەنگین
بە ڕاپەڕینی کانوون و تەشرین
بەو توودەی ناوی کرد لە دنیادا
بەوانەی کوژران لە مەهابادا
سوێندم بە بارزانی چۆڵ کراو سوتاو
بە قودسی و عیززەت ، خێروڵڵا و خۆشناو
سوێند بە ئاشتی ، کۆتری سەلام
بە ژین و خۆشیی گشتی و بەردەوام
هیچ سات و کاتێ دەست هەڵناگرم
یان هەق دەستێنم یان بۆی دەمرم
" ماکارسی" ، " دالاس" ، " دەویت زەناوێر"
بە مانگ وەڕینیان بێ سوودە، بێ خێر
تێم بەردەی هەزار "کای" و " سینگمان ڕی"
ئاواتی دوا ڕۆژ هەر دەهێنمە دی
بۆمبای میکرۆب و هیدرۆژ ، ئاتۆم
دەیخەمە ملت و دەتهاوێمە گۆم
دە هێندی دیکەش وەک زاهیدی و شات
نووری و بەیار و مەلای پیساوات *
هاکا توانەوە بوونە بەفری پار
هەرپایەدارە هێزی کرێکار
لافاوی مێژوو بە گوڕ و تاوە
پیسی و پڕ و پووش دەخاتە لاوە
بەزم دەگرین لەسەر گۆڕی زۆرداران
دنیا دەبێتە جێژنی هەژاران

....

* پیساوا : نیازی مامۆستا هەژار لە پیساوا، ولاتی پاکستانە.

ئامۆژگاریی هەژار بۆ شێرکۆی کوڕی

شێرکۆ کوڕی خۆشەویست و ژیرم
زاخای مژیم و هۆش و بیرم

پنج و ڕەگەزی دڵ و گیانم
خونچەی شەقی باخەکەی ژیانم

هێشتا بە تەمەن مناڵ و کاڵی
وەک دەربەدەرییم دوازدا ساڵی

هەرچەندە کوڕی منی هەژاری
دوا ڕۆژی هەژارە نادیاری

لێم ڕوون نییە پاشی چیت بەسەر دێ
هیوام گەلێ پێتە ببیە مەردێ

مەردێکی بەکار و چاپک و زیت
بیرێ بکەی و بزانی تۆ چیت

دەردی گەلەکەت بزانی چۆنە
بۆت دەرکەوێ چەند برینی کۆنە

خانی لە هەزار و سەت ژیاوە
ئەو کاتە لە ئێمە چۆن دوواوە

حەفتا و حەوت لە سێسەتیش چوون
پێشتر لەوە کوردی ئێمە مردوون

ئەودەم کە هەیان بوو میری بۆ خۆ
ئەمڕۆ کە پساوە ڕایەڵ و پۆ

بووین ئەودەمە پشکی تورک و تاران
زۆر ئێستە خراپترین لە جاران

نەوتت کە ژیانی ئەوروپایە
بۆ تۆ نییە تێری شەو چرایە

بێگانە لە نیشتمانی ئێمە
تێر و قەڵەون بە نانی ئێمە

خۆمان هەموو کوێر و کوتر و برسی
ژین کورت و ئەویش دەگەڵ مەترسی

نابێ بە زمانی خۆ بخوێنین
ناشێ کە هەناسەیەک هەڵێنین

کوژران بە هەزار هەزار لە لاوان
ئازادی خوازی ببووە تاوان

ئێستەش لەسەر ئەم ژیانە تاڵەش
پاش ڕژتنی هێندە خوێنە ئاڵەش

کورد هەر لە خەوی نەزانی دایە
هەر پێکەوەیان گڕ و هەرایە

بێگانە پەرستە خۆ نەویستە
بۆ هاوڕەگەزی کەڕ و نە بیستە

بۆ یەکتری دوژمن و نەیارن
بۆ نۆکەری تا بڵێی لەبارن

ئەو چاخە کە خانی پێی ژیاوە
فەرموویە هەرا لەسەر دراوە

وێستێکە هەزار ئەوەند چرووکین
بۆ پولێ لە تای تەرازوو سووکین

خۆ هەرچی دەخوێنێ پیت و نیوێک
ئەو دەچتە کەل و گەلیش لە شیوێک

لای شەرمە کە هەر بە کوردی بدوێ
بۆ چارەڕەشی مە بۆگەنە خوێ

خۆی ناودەنێ مل بە زەنگی پێشڕەو
دەت داتە دەسی دژت وەکوو کەو

زۆرزانە لە کار و باری هەرکەس
ئاگای لە ژیانی خۆی نییە و بەس

ڕەنگن هەموو کەسک و سوور و شینن
کوردایەتی زۆر بە کەم دەبینن

کێ هۆنەری کوردە یان هونەروەر
کەم بایيترە لە توور و گێزەر

وا بیر مەکەوە ئەمەم درۆیە
بۆ ڕاستی نموونە بابی تۆیە

کاتم ئەوە گەییە سی و نۆ ساڵ
هەر ساڵە لە پار پتر ژیان تاڵ

دڵخۆشی لە ڕووپەری ژیانم
هەر هێندەیە ناوەکەی دەزانم

ئاوارە لە نیشتمانی خۆمم
ئاواتەخواز بە ژینی دۆمم

واڵادەس و دڵ پڕ و پرژارم
سەرباری هەژاری، دەردەدارم

هەر مانگە لە دێیەک و لە جێیەک
هەر ڕۆژە میوانی خانەخوێیەک

دەرکێ نییە دادی بۆ بنێرم
هەردێ نییە خۆمی لێ وەشێرم

کوردایەتییە گوناە و سووچم
وەک مۆمێ دەساچم و دەسووچم

هەرچەندە کە نیمە هیچ دەرووی ڕوون
هەر دڵ دەگەڕێ گەڕانی گەردوون

دەستم لە هومێدێ بەر نەداوە
چاوم لە پسانی بەند و داوە

پێم وایە دووا بە ڕۆژی ڕەش دێ
زۆر ناچێ کە باو و ڕۆژی مەش دێ

جا با پتریش بە دەرد و کوڵ بم
با ڕووت و کڵۆڵ و داخ لە دڵ بم

سەد هێندە پەژارە لێم وەکۆ بێ
کورد هەر دەبێ ڕۆژێ سەربەخۆ بێ

با من بە هەژاری بچمە ژێر گڵ
کورد ڕۆژێ دەبن بە گوڵ لەسەر چڵ

هەر هێندە تکام لە تۆیە ڕۆڵەم
مەڕوانە کە ئەم شڕ و شڕۆڵەم

زۆرتر لە منیش کز و هەژار بی
بێ یار و نزار و لێو بەبار بی

دەربەس مەبە ، بۆ گەلت بکۆشە
ژەهراوی لەسەر بنۆشە ، خۆشە

باوکی تۆ چلۆن بوو شوێنی بگره
حیزانه مەژی ، بە مەردی بمره

***

من و بولبول

بولبول ئەی یارەکەی دێرین
خونچیلانەی دندووک زێڕین
هاوفەردی زووم بۆ هەژاری
هاوڕێی پێشووم لە دڵداری
وەبیرت دێ پایزی پار !
ڕەشپۆشیی دەشت و زەردیی دار
گژە و گڤەت لە با دیبوو !
هەوای پێش تەرمی شادی بوو
دەیدا خشپەی گەڵاڕێزان
خەبەری مەرگی ئازیزان
بەژن و باڵای نێرگزی مەست
لە گێرەی گزرەدا پێ پەست
سوێسنە و مێلاقەی زەرد و سوور
بوونە دەستەچیلەی تەندوور
کلوە بەفری درشت و ورد
چۆن سەر زەوی کفن دەکرد !
کووندە بوومە ، قەلی ڕووڕەش
کەلەپووریان دەکردن بەش
من و تۆ برسی و بێ پەسیو
لە کونجێ خزیو، بێ بژیو
دەگریاین بە بانگ و هاوار
بۆ خونچە، بۆ گول ، بۆ بەهار

***

دەمگوت هەتا سەر وانابێ !
چاوت لە بەزەیی خوا بێ
بڕوانە لە بای شەماڵی
سەرمایەی سەرمای ڕاماڵی
سەرمایەداری سەرمایە
بێ سەرمایە و بێ سەر مایە
ڕێژنەی بارانی ئازاری
ئازار بوو لە زستان باری
دوو پۆلوو کەوتن لە حووتا
ڕیشی سپی چلان سووتا
گەرمیی هەرد و گرمەی هەواران
شۆڕشێ بوو گۆڕیان دەوران
تەرزەی گرد و خوناوکەی ورد
چاوی کرێوەی سپی کرد
تەزووی پیرێژن کوژاوە
ئاویان لە جێ ماڵی ناوە
ڕۆژ کەوتە کۆشکی کاوڕی
گیسکی مسیان بۆ سەربڕی
بە دەنگی زوڵاڵی بۆقان
سەوچاوەی دڵناسک تۆقان
قوڕاوە سووری بەهاران
دەرمانە بۆ دەردەداران
ڕای ماڵی پووش و چیلکە و چاڵ
جێژنە و دەبێ خاوێن بێ ماڵ

زەماوەند

نەورۆزەی زەردی زێڕینە
زەردی لە لێوان ببینە
بەناز پێ لە زەوی دەنێ
بەرەو نەورۆز پێدەکەنێ
گەزیزە موژدەی هێناوە
پێش پەیکی گیابەند و خاوە
هەر بمێنێ شای بەهارێ
دوو بووکان دێنێ بە جارێ
ئەرخەوان بووکی نەورۆزە
دەشت لە نیسانێ پیرۆزە
گۆوەندە و خۆشیی دڵانە
بەزمە و ئاهەنگی گوڵانە
شایلۆغان لە ماڵی شا بێ
دەبێ چی بێ و چی تێا بێ !
سەیرێ بکە لە گوڵزاران
تیپ، تیپی ناسک و نازداران
کەسک و سوور و زەرد و عابی
قاوەیی و شین و عەننابی
نەباتی و کاڵ و ئاڵ و گەش
سپی و مۆر و بنەوش و ڕەش
ڕۆنیاسی و خاکی و پەمبەیی
بۆر و سپات و سوورمەیی
ڕازاوەی ڕەنگی خوا کردن
لەو سەر زەماوەندە گردن
سۆسەنبەر و مالۆچە و گوڵ
میخەک و لاولاو و سونبوڵ

تێکەڵ بوون وەک کەزێی یاران
لێک هاڵان وێنەی دڵداران
کۆڕی بەیبوون و هەڵاڵە
لە کن نێرگزی چاو کاڵە
سوێسنە و بێژان و بەڕۆنە
نەشە و گەشەی هەردوو بۆنە
کەلەم کاشوور و گۆزروان
کوا جوان بکۆخێ لەبەر وان !
لالەهەباسی شۆخ و شەنگ
تافتەی لەبەر دا بە حەو ڕەنگ
سەیدی پاتۆڵ زەرد ، گێلاخە
چاو دادەگرێ لە قازیاخە
دۆریە و مەندێی ی باڵا بەرز
شاتەڕە و جاترەی سەد تەرز
سەیدووکەی سەر گوڵینگەدار
ئەسپەندەر نوشتەی چاو و زار
نەعنا و ڕیحانە بۆن خۆشن
حەتران لەو ناوە دەفرۆشن
کڵاو بن چادری هەڵداوە
ڕێواس بەناز هەڵوێستاوە
وەنەوشە و بەژنی ببینە
چەند خشپیلە و نازەنینە !
گوێی لە سێوەڕە گرتووە
ملی لەسەر خوار کردووە
چاو لەو پەپوولە نازدارە
چەند دوو دڵ و هەرزەکارە !
بە شەو لەگەڵ شەمێی ژوانە
بە ڕۆژ لە دەوری گوڵانە

***

گوێ بگرە لە هەوری نیسان
کەوتۆتە گرم و هۆڕ دیسان
دڵ خۆشە بە خرۆش و جۆشە
زاوای دەشتی سەوزە پۆشە
گوڵاو پرژێن دەکا لە سەر
دەینەخشێنێ سینە و کەمەر
تارای بۆ نارد لە مێلاقە
بۆی چنیوە کەوای تاقە
لە گوڵە بابوونە و کەنێرە
هێرۆ و شەشپەڕ و شلێرە
شێستپەڕ گوارەی پڕ پەرەنگە
ئەڵماس تنۆکی ئاونگە
ملوانە لە چڵی بیزایە
پڕ چنوور و بەڕەزایە
نیشانی یار ڕۆژی مارە*
لێزگەی هەمیشە بەهارە
یاقووتی خاشخاشی تێدا
جا خوا ئەو بەختەی بە کێ دا !

....

* مارە = ڕۆژی مارەکردن ، ڕۆژی نیشانەکردنی بووک.

سەیرانکەر

بۆ سەیری بووک لە هەر لاوە
گیا و گژ سەری دەرێناوە
کەنگر، کوڕادە، کاردوو، پنگ
پرپرە، تیسوێ ، هەڵز و شنگ
تاڵوو، تۆڵەکە، کووزەڵە
لووشە و چەقچەقە و ڕیزەڵە
پۆڵکە و ترشۆکە و ئاڵەکۆک
گوێ بەرخە و مێۆرد و کێفۆک
قورینگانە و زەرتکی ڕەنگ
تاڵیشکە و خوشلیک و غەربەنگ
مێکووک، ڕەکێشە، ئەسپەناغ
ئاڵقەتیز و گێلم بەرباغ
تەنانەت کارگی کەمایە
هاتە دەر بۆ تەماشایە
چی ڕووگرژ و بێن ناخۆشە
خراونە کەنار و گۆشە
کەکرەی تاڵ بێ هەواڵ ماوە
سیر لە دەرکی مار ڕواوە

سەمای دارانە

کۆلکە زێرینەی پاش باران
تاقە بۆ پێشوازیی یاران
هاژەی هەڵدێر خوڕەری ئاوان
لاوک بێژی بووک و زاوان
سەوڵ و سنۆبەر، بیی و چنار
بە مەی بەرامەی بای بەهار
سەرخۆشن خۆ ڕادەژێنن
باوەش لە یەکتر وەردێنن
داری سێو و هەڵووژە و بێ
قەیسی و خۆخ ، بادام و هەرمێ
لە ژێر سێبەری کوڵووکان
جوانتر لە سەد تازە بووکان
کفر و گەز و گوێز و چاڵووک
گوێز و بووز ، بەن و بەلاڵووک
سپیندار و گێلاس و توو
مازوو، دەموکانە و بەڕوو
دەس گیرانە لە هەر لاوە
سەما دەکەن بە دەم باوە

بەزمی باڵدارانە

سورە و سێروو دەڵێن بەستە
دارکوتکە دمبەگ بە دەستە
دوڕنا زوڕنای خۆی هێناوە
پەپوو دەهۆڵی جۆش داوە
زەردە زێڕە دەخولێتەوە
ئەوەی دەیڵێ نایلێتەوە
پاساری لاوی گوێ سوانان
هاتە ناو ڕیزەی خۆشخوانان
کوڕکوڕ توڕاندیە شمشاڵی
شێلاقە خۆی لێ هەڵماڵی
بەگا و قوڵتە و گۆریەچنە
هەوێردە و چووڕەپۆپنە
قومری و پۆڕ کەوتنە دیلانێ
سوێسکە ڕەوتێک باش دەزانێ
کەندەسمە بەناز خۆی نواند
تۆبەی تاق تاقکەرەی شکاند
ڕەش بەش لە دەستی کەڵکایە
قاژوو ماسیگرەی لایە
دۆی سوورەقانگ ، زڕەکەوە
بۆرچین سەرسەوزی گرتەوە
کۆتر و کەو سەرچۆپی کێشن
شۆخ هەمیشە هەر لە پێشن
شاهۆی سوفیلکەی ناو ئاوان
لەو سەریەوە بۆتە گاوان
کاسەڵەشینکە و سریلە
دەڕوانن لە سووچ و سیلە

مۆزە شینەش بە چووزەلە
گوێلکی خستۆتە هەلوەلە
لەکلەك بەیان و ئێواران
لێدەدا سێ تەپڵی سواران
پەڕەسلێرکە پۆل بە پۆل
ڕمبازیانە لە دێ و لە چۆل
باڕە و کارەی ماک و زایە
سەمای هێنایە سەمایە
قاز و قورینگی عاسمانێ
ڕیز بە ڕیز دێنە سەیرانێ
سەرسامن بۆی ڕادەمێنن
باڵ و سەر ڕادەوەشێنن
باشووی بەگ، سەقر و بازی خان
چەکمەڕەق ، شمقاڕ و تەڕلان
هەڵۆ و شەهێن پەڕینە کێو
زۆردار ڕێی نییە بێتە نێو
دەرکتران سیسارک و خەرتل
خوێنتاڵن کەچەڵ و زگزل
خۆشی خۆشی مێشەنگوینە
جەنگەی شیرە هەڵمژینە
هەر لە خۆی دێ دەسڕەنگینی
سەیری شانە و شانشینی
لە چێژەی گوڵ و گوڵووکان
ئاخنی شەش گۆشەی دووکان
پوختەی پەلکی شین و سوورە
شیرن و سپیی ناو پلوورە

بە مراد گەیشتنی بولبول

جا ئەی دەنگخۆشەکەی چەلەنگ
بوێژەکەی بەناو و دەنگ
لەناو باڵدار و گولاڵە
تەنیا جێگەی تۆ بەتاڵە
گوڵ ئامێزی گرتۆتەوە
خونچە خۆی ڕازاندۆتەوە
جێت لەسەر چڵ چاکراوە
بەرەی گەڵا داخراوە
داران ئامادەی گوڵباران
لێت پیرۆز دیداری یاران
وا تۆ گەییتە کامی دڵت
شاد بە بەدیداری گوڵت
بچریکێنە تا دەتوانی
بخوێنە بە کامەرانی
سروودی جێژنی ئازادی
ڕزگاری لە نامرادی

جویّ بوونـەوە

مـاڵیاوا کۆنـە هـاودەمم
بـا دوور بـی لـە ئـاهـی سـەردم
تۆ خۆش ، من هـەر ژیان تـاڵم
نـاتوانـی ببیـە هـاواڵم
وابـاشـە بـەجێم بهێڵـی
هـەر خۆم وێڵ بم لـە شوێن خێڵـی
دەردی من یـەکجـار گرانـە
هـەڵوەداییم بۆ دەرمـانـە
مـەمکولێنـەوە ، مـەمدوێنـە
سووتـاوم پێم مـەدرکێنـە
گوڵـی من لـە یارت جوانتر
یارم لـە گوڵ خـانومـانتر

چـەند جوانـە !

مـانگ و ڕۆژ، گـەلاوێژی گـەش
گڕی ئـاگری بـە شـەوی ڕەش
بۆنـی خۆش، گوڵـی ڕەنگـاوڕەنگ
بـاریکیی شیعر و خۆشیی دەنگ
زەنگی سـەرشـەوێن، فیکـەی شوان
خشپـەی وردە مـاچ لـە جیّ ژوان
تیشکی مـانگ لـە ئـاوی کـانـی
سروەی شنـەبـای بـەیـانـی
لـە دوور قـاسپـەی خـاسـە کـەویّ
نـازی بووکی هـەوەڵ شـەویّ

سپیاییی سینە، شینی خاڵ
سوورایی کوڵم و لێوی ئاڵ
زەردیی گەردن و ڕەشیی موو
تەنگیی دەم و گوشادیی ڕوو
سافیی هەنیە ڕاستیی کەپۆ
چاڵی چەن ، کەوانەی ئەبرۆ
مەستیی چاو، قولاپەی برژانگ
سایەی پەرچەم لەسەر لاجانگ
خڕیی مەم ، بڵندیی باڵا
گاڵەی تاقانە لە ماڵا
زەردەی زەردپەڕ لە سەر ئاو
پرووشەی باران لەبەر تاو
خوڕە و چاوئەندازی هەڵدێر
بازی ئاسک ، ئاوازی بلوێر
کەروێشکەی گەنمی بەهاران
بەفری هاوێن لە پەساران
دیمەنی کێو و نەخشی دەشت
هەر لێرەوە هەتا بەهەشت
هەرچی خۆشن هەرچی جوانن
کۆیلەی جوانیی کوردستانن

جێی ئازایان

کوردستان جێی گوردی کوردان
بێشەی شێردڕ و نەبەردان
لانکی زەردەشت و مەهاباد
پایتەختی شاهانی ماد
جێگای تاجی کەیخوسرەوی
کە بووی باجی هەموو زەوی
مەیدانی گودەرز و ڕۆستەم
کۆشکی دلداری زین و مەم
ڕێبازی بارامی چۆبین
جێ ڕازی فەرهاد و شیرین
هەزار فەریدوون و کاوە
سەری هەلداوە لەو ناوە
لە ڕۆژهەلاتی کۆن و نوێ
لە مێژوو بنۆڕە و بدوێ
لە لایەن کوردی ئازاوە
کێ ساغ ماوە و داغ نەکراوە !

هێندێك لە پاڵەوانەكانی

قازی، مستەفا بارزانی
شێخ قادر و غەوسی سانی
ئیحسان، شێخ سەعیدی وەلی
شێخ مەحمودی داری كەلی
سمكۆ، خانی ئەردەڵانی
شۆڕەسوارانی بابانی
پاشای سۆران، میری بۆتان
خاوەن زۆران، كەڵی كۆتان
بازو میر عەلی جان پۆڵاد
غانم و دەیسم و قوباد
بوموسلیمی خوراسانی
زەندی و ئەیوبی و ساسانی
ئەردەشێری شوانكارە
چەند شێریێكن لەو نزارە

هێندێك لە بوێژەكانی

مەولەوی و بێكەس و خانی
نالی و مەحوی و بەردەشانی
كوردی و گۆران و جزیری
حاجی و حەمدی یو حەریری
پیرەمێردی گردی یارە
چەند خونچێكن لەو گوڵزارە
وەك تۆ فرزەندی ئەو خاكەن
بولبولی ئەو ئاو و خاكەن

گوڵی سەرچڵ

ئەو كوردستانەیە یارم
بۆ وییە وێڵ و هەژارم
دلبەرم ئەو دەشت و كێوەن
ئەو پڕ نەوت و زێڕ و زیوەن
كە عەمباری ڕۆژهەڵاتە
سەرچاوەی دەجلە و فوراتە
بۆ كێوانی سەربەرزی وی
عاسمان سەردەكا نەوی
فریشتە و هۆریی بەهەشتی
دێنە سەیرانی پێ دەشتی
داری كەونارای دنیایە
كوێی دڵگر و خۆش نومایە
گشت تێكوڵ و لق و پۆپە
كوردستان گوڵی سەرتۆپە

ئاخ لە بەختی ڕەش !

ئاخ چبکەم گەردوون تەرەسە
کوردستان ئەمڕۆ بێکەسە
یەخسیری دەستی تورکانە
داگیرکراوی ئێرانە
یان پاپەتیی مارمێلکەخۆر
تێی ڕۆهاتوون دەیبەن بە زۆر
گۆڵ و دەڵ و ڕێوی و چەقەڵ
دەگەوزن لە جێی فیل و کەڵ
فسۆس و کەروێشک و دەڵەک
لانیان کرد لە بورجی بەڵەک
شەمشەمە و مشکە تۆپیون
لە قەڵای سەردار خزیون
لە جێی خانزادی شەقلاوە
وشتری گەڕ ئیخ دراوە
دەک فەلەک تەختت وەرگەڕێ
ئاگر لە بەختت هەڵگەڕێ
تورکی حیز، تریاکیی ئێران
خونکارن لە سەر دلێران
پڵنگی ڕازی کوردستان
نەتەوەی ڕۆستەمی دەستان
پاشماوەی خانی لەپ زێڕین
دیلی چەنگی دێڵی خوێڕین
کێ دی تەنانەت بە خەون
ئازا وەبن حیزان کەون !

فریودرام

کوردی مەردم بە زەند و بەند
هاسان نەدەکەوتمە کەمەند
دووبەرەکی هێزی بردم
شێخ چەك و نینۆکی کردم
مەلای پیس، دەستی گرێ دام
بۆ ناو زەلکاوی فرێ دام
ئەنجا هێزی ئیستیعماری
پای پێدادام بە یەکجاری
نوقمی قوڕی دیلی کردم
دزی گەلان ڕۆژیی بردم
لەناو بەرگی شارستانی
بە ناو ئینسانی، نەمزانی
تا ڕووبەندی دیموقراتی
لاچوو ڕووم دی بوو بە قاتی *
کوللۆ کەوتە دەغڵ و دانم
هەر بەخۆم بردی تالآنم
چەند زۆڵە کوردێکی زل کرد
گرێی ناموسیان بۆ شل کرد
بە چەند قۆشێک سازی کردن
هەرچەندی ویستی لێی بردن
گەنم و جۆ و توتن و دراوم
زێڕ و نەوتی بە لێشاوم
نەوتی کرماشان و کەرکووک
" ستی " لەندەنی کردە بووک
هی " رمان " و بەختیاری
بۆ " وال ستریت" چوو بەدیاری

دەلـەسە و دەویت زەنـاوێر
گوێلکن بـە پـەمۆی ئێمـە فێر
چەرچیی مل چرچی مام چەرچیل
بـە نـان و ڕۆنم بوونـە فیل

---

* وشەی دیموقراتـی حروفی (ڕوم دی)ی لـێ لاچێ، وشەی (قاتـی) دەمێنێتـەوە.

***

زمانم

زمانم لـێ داگیر کرا
مێشک و دڵم خورا ، برا
خوێنیان مژیم، گۆشتیان خواردم
ئێسکیان بـە سەیان ئـەسپاردم
لای تورکـە نیوەی کـەلاکم
عـەجـەم بـەربوونـە لوولاکم
عارەبیش بـەشی خۆی دەوێ
قـەپێک لێرە قـەپێک لـەوێ
هـەر لـە یـەک سـەعات و یـەک دەم
عـەرەبم و تورکیشم و عـەجـەم
پێم دەڵێن تورکی کێوانـی
یان لـە قـەحتان و شـەیتانـی
یـەك دەڵـێ مێژوومان یـەکـە
ئـەگـەر بشت خۆم دەنگ مـەکـە

***

خەیاڵ دەکەن !

بەڵام بە هەزار هێندە دەرد
نامرم، سەریان داوە لە بەرد
من بە بانیپاڵ نەمردم
چەنگیزخان قڕی نەکردم
سەلیبی چوون، مرد گەزنەفۆن
کورد بە زیادەوە هەروەک خۆن
شا عەباس لەبنەی نەهێنام
تۆزی بە با بوو من هەر مام
بە شێر نەخورام ، دێڵە ڕێوە
دەم خوا ؟ های بە کلکی خێوی!
گەل خواردن گەلێ گرانە
نایبا ڕیخۆڵەی ئەمانە
سەد ساڵ جوورابم، خورابم
قورسم هەرگیز هەزم نابم
پاروێکم چیڕ و دڕکاوی
کێ بمخوا دەبڕم هەناوی
لە چاویان ڕا سەر دەردێنم
هەتاسەر هەروا نامێنم
بەرخ هەر بن سەوە نابێ
ڕۆژێک دێ شاخی پەیدا بێ
زەوی دەگۆڕێ و دەگەڕێ
هەردەم دێنێتە ڕووپەڕێ
لەو چەرخ و خول و گەڕانە
سوڕێکیش بەشی کوردانە
بەرەو منیش دەخولێتەوە
نۆرەی گورزی مەش دێتەوە

نەخوازە لەم چەرخی بیستە
گاڵەی دنیای کمۆنیستە
ڕێ و شوێنی لینین هەیە
سۆڤێتستان و چین هەیە
ئاڵای بەرزی کرێکاری
هێناویە موژدەی ڕزگاری
بە ملیار خەڵکی ڕۆژهەڵات
ئازا لە ئیستعمار هەڵات
چین داری بۆ ئەمریکا کرد
کەللەی سەری پڕ لە کا کرد
چەند چەرخە ئینگلیزی گلاو
هێندی تاڵان کرد و چڵپاو
ڕفاندی ، کڕاندی ، ساندی
دیتت چۆن کۆمەڵی گاندی
بە ڕۆژو، بە تەشی ڕستن
تەنەکەی دە کلکی خستن !
سۆکارنۆ هۆڵەندی چڕاند
هیندوچین فەرانسەی دڕاند
لەو کونەوە بێ ئەو بایە
چۆن هەلێکی منیش نایە ؟!

شۆڕش دەکەم

هاکا دیت منیش ڕاپەڕیم
خوڕیم، گوڕیم ، چڕیم ، دڕیم
سەپان و پاڵەی دڵ پۆڵا
لە شار و لادێ، لە چۆڵا
کوتک لە سار شان ، داس بە دەس
دەبێتە شۆڕشی هەر کەس
خۆ وەشێرن خوێڕی و قزە
بمرێ هەرچی حیز و دزە
چەک لە چنگ زۆردار دەردێنم
نق بکا سەری دەشکێنم
ڕیشی ڕیخنی شێخ دەبڕم
مەلای لابەلا زگ دەدڕم
زۆڵە کوردی بێ ئابڕوو
دەنێرمە سەر هۆرەی بەڕوو
ڕووی گوندی خۆران ڕەش دەکەم
ئاو و زەوییان دابەش دەکەم
لە کیژ و لاوی جووتێران
پاڵەوانی نەوەی شێران
هێزی کوردستان پێك دێنم
تۆڵە لە دوژمن دەستێنم
بگا و مەکوش، گێلدم، ئوێلدم
یا یوممە ، تێناگەم کوردم
کێ خواردوومی دەڕشێتەوە
کێ لێی دام لێی دەدرێتەوە
لە گورگان کڕیاری پۆستم
بۆ بێ زۆریان یار و دۆستم

ئەویش بێ بەش بوون وەکوو من
ئەویش خوێنی مژتوون دوژمن
دوژمنی گەروە ئیستیعمار
ڕۆژهەڵات کوژەی شینە مار
مەردم خۆرەی چەرموو چەرم
بێ بەش لە شوورەیی و شەرم
لە گەڵ تورک و عارەبی چاک
گەلی ئێرانی باش و پاک
دەست لە قەدی یەک وەردێنێن
ڕیشەی ئیستیعمار دەردێنین
حەزیای خوێنمژی هەژاران
بە گەل دەکەین بەردەباران
سەر و گوێی بە داس بە چەکوچ
دەبڕن دەجنن چ کوڕ چ کچ
ڕێ نادەین خەونیش ببینێ
کە زل بوو لە سەر زەمینێ
لێی حەرام دەکەین ئەو خەوە
مەرگی سەگی هار چل شەوە
پشت بە کام هێزی دەسپێرێ
کوێ ماوە خۆی لێ وەشێرێ !
کوودەڵەی دەلەسە و چەرچیل
ئێمە دەیان گرین بە دیل
وەك گیسکی مس لە بەهارا
بن کلکیان دەکەین بە دارا
نیشتمانمان دەکەین بژار
خوێنمژ دەبڕێن لەسەر هەژار

جا نۆرەی بەزمە

ئاڵای سێ ڕەنگی ڕەنگینم
لە پۆپەی بەرزان دەبینم
دەلەرێ و دەشەکێتەوە
دەردم سارێژ دەبێتەوە
برین لە گیانم نامێنێ
دەم و دەست گۆشتەزوون دێنێ
ئەوەدەم بە کوێریی نەیاران
گشت خاکەلێوەی بەهاران
بۆ جێژنی ڕەزگاری و سەر ساڵ
کیژۆڵەی کورد و کوڕ و کاڵ
باڵابەرزان و چاومەستان
دێن لە هەموو لای کوردستان

لە کوێ و لە کوێ ؟ *

لە عەزیز ، بتلیس و ماردین
زارا و مەکس و کلس و عیفرین
دەرسیم ، ئەرزەڕۆم ، ئەزەنجان
بایەزید و سعرد و وان
مەلاتییە و دارندە و بۆستان
دیاربەکر و جزیرا و پاڵۆ
مووش و چولەمێرگ و ماکۆ
کنج و کەیفی و ساریقامیش
سوێرەک و عەنتاب و مەرعیش
عاموودە و دەرباسی و ژەنگار
تا قامیشلی و عەرەب پینار
ئەسکەندەروون ، ئۆرفە، خەرپووت
عەقرە، مووسڵ، عمارە ، کووت
میدیاد، ئامێد، دهۆک، زاخۆ
کفری، کەرکووک، هەولێر و کۆ
ڕەواندز، هەڵەبجە، پێنجوین
مەندەلی و تووز و خانەقین
کرند و قەسر و خوسرەوی
شووشتەر و بەندەر پەهلەوی
بەندەر و دەیلەم و بەهبەهان
خورەماباد و ئیسفەهان
مەلایەر ، مەسجیدسولەیمان
سوڵتان ئاباد و تویسەرکان
شەهری کورد ، سنە، هەمەدان
کرماشان، سەقز هەورامان
سەردەشت و بانە تا شنۆ

تا ورمێ و دیلەمان و خۆ
نەغەدە و شاپوور و سەلماس
لە هەردوو بەر ئاوی ئاراس
میاندواو، شاهین دژ ، بۆکانی
مەهاباد و سولەیمانی

....
* هەر شارێکی لە لەم بەندە دا هاتووە، هەژار بە کوردستانی داناوە.

چییان لەبەر دایە !

بە بەرگی ئاڵ و واڵاوە
هەر چۆنێ لە ناویان باوە
شاڵ و شاپک، کەوا و پاتۆڵ
جل تەنگ و نێفەک فشوفۆڵ
کوومی سوور، شەدە و جامانی
تەپلەی لەبان خۆڵامانی
کەوای شۆڕ، فەرەجی و پەستەک
مرادخانی و عەبا و کورتەک
کنجی دێوجامەی بۆتانی
ئەنگوچکی شۆڕی سۆرانی
دەرپێی سپی و چۆغەی گرژاڵ
کەوش و کەڵاش دەبنە هەواڵ
کوڕگەل هەموو شۆخ و لاوە
بۆ کچانیان چاوەچاوە

جل و خشڵی کیژان

هەزار ڕندێ و شەمێ و زارا
سەرتاپا خامەک و خارا
سایە و کراسی کەمبەرچین
لە هەزار ڕەوشی و نازەنین
پەلک و قەتارە و گێلگێلە
کەمبەرە زێو، پشتێند شێلە
لاسەرە و بازن و خڕخاڵ
کلۆجەی مەخمەر و سوخمە ئاڵ
تۆق و تەلیسم و لاگیرە
گۆبەرۆک ، ملوانکە لیرە
گوارە و کرمەک و دەرزیلە
میخەکبەند و ئەنگوستیلە
حەمایەڵ ، بازووبەندی قۆڵ
لوولە و قاش، خرینگە و مەنگوڵ
بەرموور، گەردانە، پاوانە
سڵسڵە و پڵپڵە و لەرزانە
خەزێم شۆڕ، دەسماڵ بە ئۆیە
کلاوزێڕ بە دابی کۆیە

چەند جۆر هەڵپەڕکێ

لە سەرچناری گوڵعەنبەر
یان لە سەر کانی مام قەنبەر *
دیتت لە سەد لا هەڵ خلا
ڕاست و چەپی و هۆزی و مەلا
ڕۆینە و سێ پێیی و شێخانی
دووپێیی چۆمی مەجیدخانی

....

کانی مام قەمبەران = سەیرانگایەک بوو لە مەهاباد، کە ئێستا خانوبەرەی لێ ساز کراوە.

بەزم گێڕان

دەنگخۆش دەیگێڕن بە بەندان
حەمەجەیران، عەلی خەندان
تایەر تۆفیق، گەردی و ڕەمۆ
کاوەیس و ڕەشۆڵ و کوڕۆ
ئەحمەد گۆزەڵ، مەجە گڕوێ
هەلامە وحاجیلە و ماملێ
فەوزیە و ئەلماس، مریەم خان
نەسرین شیروان، مەنیج حەیران
سێلاق، سەرشین، کەریمەکوێر
مامی سێوانیش بە بلوێر
سەرمابردوو بە دەفەوە
هەڵدەخولێ بە بەر سەفەوە
مەلا کەریم، قادری ئەوڵا

هەرکەس لە سووچێ لە هەولا
بە تار و دنبەگ بە گەواڵ
چووزەلە و کەمان و شمشاڵ
لاوی یەزیدی بە تەنبوور
دیلان جۆش دا ساز و سەمتوور
لێدەن شێخۆنادۆ و خەمە
دەهۆڵ و زوڕنا دەم دەمە

هەی لەو گۆوەندە

دەبێتە بەزمی ڕەش بەڵەک
شیر و شەکر دەگەن بە یەک
هەڵ تەکانە دەست کوشینە
ڕان بە ڕانە ڕێك خشینە
ڕەشماڵی زولفی تاتایی
دەدرێن لە سمێڵی خورمایی
ئارەقی سپی و ئەسمەران
دەتکێنە سەر گۆی خەنجەران
خوێی سەر کولم و تەنکەلێوان
دەڕژێتە نێو شەکرەسێوان
خۆبادانی کەمەرشلان
چاوبڕکێنەی چاو بە کلان
لەرزەی مەمکی بالابەرزان
خێر و خۆشی دەکەن هەرزان
بە گەل خەرمەی پانی بەرز
دەلەرزێنن دڵی عەرز
لەسەر شینی سپی بەلەک
شێت دەکەن مەلەک لە فەلەک

کەفەڵی خڕ و مەچەکی پڕ
هەڵخڕێن کەسەر دەکەن قڕ
کێ بە کێیە لەوان دەمان !
کوڕ هەلە دەس بەرنە مەمان
هەرچەند خۆش ڕابوێرن کەمە
چ ڕۆژی لۆمە و لەقەمە
دوای ئەو هەموو ژینە تاڵە
دەرد چێژتنی ئەم چەند ساڵە
چێژی ئازادی دەچێژن
کوڵ و کۆ بە خەم دەڕێژن
دڵ بۆ یەکتر دەکەنەوە
سرتە دەکەن بە کەنەوە
دڵ تەڕن و لاون و نازەنین
سرتە و پێکەنین هەر چ نین
لەو دەم، لەو ڕۆژە، لەو جێیە
ماچ و مووچیش عافووی لێیە
زیقە و تریقەی منداڵان
حیلکە و کۆکەی کۆنە ساڵان
دایك و بابی کیژ و لاوان
یەکتر دەدوێنن بە چاوان

دەبینەوە هاواڵ

بولبول منیش ئەودەم سازم
وەك تۆ دەگەم بە دڵخوازم
دەڕەوێ تەمی هەژرایم
بەس دەکەم لە ناڵە و زاریم
بەستەی دڵداری دەبێژم
دوڕ دەڕێژم، گوڵ دەنێژم
دەدەم پەسندی ئازادی
دنیایە داخنم لە شادی
دەگەڵ تۆ دا دەچریکێنم
بەستەی خۆمت پێ دەخوێنم

ئەمەش بەستەکەیە

کوردستان ئەی نیشتمانم
هێزی دڵ ، ئارامی گیانم
جێی سەربڵندی و شانازی
تا دڵ دەخوازێ دڵخوازی
گوڵی پشکوتووی بێ پاییز
سیس نابێ و ناوەڕێ هەرگیز
مێشکم ، هەستم ، بیرم ، ژینم
بۆ تۆن ئەی گیانی شیرینم
تا زیندووم هەر تۆی مەبەستم
خۆشم دەوێی دەت پەرەستم
بشمرم لەشی بەگڵ بوو
دەڕوێنێ چەند گوڵ و دڕوو
گوڵم بۆ دەستی دڵدارت
چقڵم بۆ چاوی بەدکارت
گیانیش دەفڕێتە عاسمانت
ئەوسا تێر دەکا سەیرانت

***

شەوێک لە زیندان

شەوە، نیوە شەو، دنیا خامۆشە
وەک ئازیەتباران زەوی ڕەشپۆشە
هەناسەیَ ساردە با دەناڵێنیَ
هەور دڵپڕە، ئەسرێن دەڕژێنیَ
تاک تاک ئەستێرە لە ئاسۆی مەلوول
دەڕواننە شینکە وەک پیاوی فزوول
ڕمبەیَ پێلاقە و هەڕەشەی زۆردار
شەقەی قامچی و دار تێکەڵ بە هاوار
پڕیشکە و فیشقەی خۆێنێکی ئازاد
لە دار و دیوار دەنووسیَ «هەی داد»!
گزیر دڵڕەقە، مووچە ، خوێنتاڵە
کوتەکی دەستی زالمی زاڵە
لە جوابی ناڵە دەحیلکێتەوە :
کوردی؟ جۆن بەزەم پێت دا دێتەوە !
ئازادێخوازیَ؟ بەشت مردنە
هەقیَ کوردستان پاماڵ کردنە
تۆی چقڵی چاوی هێزی ئیستیعمار
دەبیَ بت نێژم لە ڕێگەی دۆلار
نووسیوتە «مۆسکۆ کۆشکی کرملین،
قەلای ئازادیخوازانی زەمین،
باڵداری هیوای وەتەنپەرستان،
جارێک با بێتە سەیریَ کوردستان»!
بە کام دەست ئەمەت نووسی بیبڕم
کام دڵ ئەمەی خواست تا هەڵیدڕم !
زمانم بەستووی نەمهێشت بخوێنی !
بەچی پەڕەندەی هومێد دەدوێنی !
چی بۆ دادەنێی! کوا دان و ئاوت !

فرمێسکی چاوت ! جەرگی سووتاوت !
ئا !.. هیوات وایە تێبگا مەبەستت
لە زڕەی زنجیری پێوەند و دەستت !
ملێۆنەهای کورد دەتەوێ بژین !
ڕزگار بن لە ژێر زۆری و خوێن مژین !
نەتزانی ڕێگەی هیوات گیراوە !
دەرفەت بڕاوە چارەت نەماوە !
دەروەم تەنیوی بە پۆلا و ئاسن
هەیهاتە بێلم گەلان بتناسن
کوندی پەیمانی بەغدات لە سەرە
دان و ئاودەری ئایزەنهاورە
عەدلی لاوازی شەل و نوقوستان
ناگاتە چیای ڕژدی کوردستان
****
لە ناو هەنیسک و غەلدەی خوێنی دەم
جواب دەداتەوە نووزێک بە حاستەم :
« لێم بدە ، بدڕە، بکوژە، ببڕە
ناموس بفرۆشە ، نانی پێ بکڕە
خوێن بمژە، پێستم لە دار هالێنە
لە سەر من ئێستا هێزت بنوێنە
جەمی دوارۆژی تۆش و ئیستیعمار
چل شەوە مەودای ژینی سەگی هار
هێزی هەژاران ، دنیا داگرە
بۆ پووشی گیانی خوێنمژ، ئاگرە
هاکا گوڕاندم لە چیا و نوالان
گیانی تۆ و ئاغات دەڕوا بە تالان
نامێنن نە تۆ نە زناوەرت
بە داری بێستان دادەکرێ سەرت
دەبێ پەیماننتان مردار بێتەوە

لەسەر گۆڕینگۆ سەر بنێتەوە لەسەر گۆڕێنگۆ = لەسەر گۆڕی ئێوە
بە کوێری چاوی دالآس و بەیار
کورد دەبن ڕزگار ورد دەبن نەیار
لەناو گەلاندا خۆمان دەنوێنین
بە سەربڵندی سەرمان هەڵدێنین
یاری ئازادی دەگرینە باوەش
ڕۆژی ڕوون هەڵدێ لە پاش شەوی ڕەش»

***

تەڵقین بە کوردی

ئەی بەندەی خودا کوڕی کارەکەر *
گوێ بگرە لە ناو گۆڕی تەنگەبەر
لە دنیای بێ فەڕ کۆچت کردووە
لە ئەولای بێگەڕ خانووت گرتووە
تۆش وەک مردووی تر وەک هاو فەردانت
دوو پەری خودا دێنە سەردانت
دووی ددان زەردی سووری چاو شینن
بە گورز و مەتاڵ، بە تەوەرزینن
تۆزێ مڕ و مۆچ ، ڕوو تاڵ و تفتن
بەڵام وەک دەڵێن « بە گفت و لفتن»
هەزار جار بڵێن «کوا مەڕنەمووکە»
بێدەنگ، قڕ و قپ، لێت نەیە جووکە
گەر تێشت هەڵدەن، پێشت دادەن تف
بڵێ من کوردم، زمان مایەعرف
لە دار مەترسێ، گوێ مەدەرە جوێن
ناچاریان بکە بە کوردی بدوێن
ئەمجار بە زمانی شیرینی کوردی
خۆت هەڵە مەکە، هێدی ، بە وردی
بێژە : لالۆ ! خوا و پێغەمبەر هەقە
کوردی هاسان و عارەبی ڕەقە
باسی مردن و هەستانی دوایی
خۆ ماندوو نەکەن ، با بە خۆڕایی
بڵێ : « کورد لە سەر دنیا مردووە
دەمێکە قیامەت لەوان ڕابووە

بێ بەرگ و پێڵاو، بێ نان و بێ دۆن
تورک و عەجەم و عارەب دەیانخۆن
کورد ژێر چەپۆکە و ئەو خاوەن زۆرن
برای موسڵمان، موسوڵمان خۆرن !
با لە خوا پرسێن : گەر دین ئەمەیە
گەپ و گەمەیە و زیانی مەیە
دینێ بەشی کورد بخاتە ژێر لیچ
سەد بار گەورە بێ، نامەوێ وە هیچ»
وەرامی بەهەشت زۆرباش دەزانی
خۆت خەڵکی چیا و دەشتی کوردانی
باس بکەی ئاو و هەوای کوردستان
کوڕ و کچی جوان ، پێ دەشت و کوێستان
شینایی و کانی و باغات و میوە
پێت باوەڕ دەکەن بەهەشتت دیوە
دۆزەخیش وێنەی لە دنیا پڕە
چۆڵی عارەبی گەرم و قاقڕە.

---

* بۆ پیاو (بەندە) دەکار دەکرێ، بەڵام بۆ ژن دەبێ بگوترێ:
کارەکەرێ خودا کچی کارەکەر

فرمێسکی هەژارێک

لەسەر چۆمی «ڕاین» لە ڕۆژگارێ جارێ
تکا ئەشکی ئاوارە کوردێ، هەژارێ
بە سەریا خوڕی : کوێندەریی ئەی تکەی سوێر
ئەتۆ و ئێرە چی دەنکە فرمێسکی بێ خێر ؟
وتی : « ئاوی چاوی کوڕی کوردستانم
لە دەجلە و فوراتڕایە ناو و نیشانم
لە زێڕینە ڕوود و تەتاهۆ سەلامێ
لە بەژنت لە چل چەشمە پێمە پەیامێ
لە سەرخۆبە ئەی ڕاینی شۆخ و شیرین
شتێک بووین ئەمەش گەرچی ئێستا ئەسیرین
هەرچەند دیل و بێچارەشە نیشتمانم
ببەخشە لە جێی تۆی بە خۆشتر دەزانم
چ کەڵوە و چ سیروان و ئاوێزەڕۆیە
بە دیمەن هەمووی شۆخ و شەنگتر لە تۆیە
ئەرگە لادەچێ ئەم تەمەی نەگبەتیمان
بە خاوەن دەبێ کێو و چۆم و زەویمان
لە دڕکی نەیاران بژارێکی دەکرێ
هەزارانی وەک تۆ لە شاباشی دەدرێ
بەڵێ ئاوی چاوم لە دڵ هەڵکزاوم
لە ڕێی سەربەخۆبوونی کوردان ڕژاوم »
وتی ڕاین: « ئەی تیشک و هێزی دڵی من
وەرە باوەشم ، بت بەمە بەحری بێ بن
بە هاوار و دادت موحیت بشڵەژێنە
لە چەپگەردی گەردوون بەشی کورد بسێنە»

دجلە، فورات، زێڕینە ڕود، تەتاهو، چل چەشمە، کەڵوێ، سیروان، ئاوێزەڕۆ : ناوی چەند چەم و ڕوباری کوردستانن.